

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Факультет історії, права та публічного управління
Кафедра всесвітньої історії

**МАТЕРІАЛИ
П'ЯТОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО СЕМІНАРУ
«МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ
В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ І НАПИСАННЯ НАУКОВИХ РОБІТ
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

Збірник наукових праць

Випуск 4

Житомир
2025

Затверджено Вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 8 від 23 квітня 2025 р.)

Редакційна колегія збірника:

Голова редакційної колегії:

к. і. н., доц. Людмила Гуцало

Члени редакційної колегії:

д. і. н., проф. Олександр Буравський

к. і. н., доц. Ігор Власюк

к. і. н., доц. Оксана Маркевич

Відповідальний секретар редколегії:

д. і. н., проф. Галина Стародубець

Рецензенти:

Кізлова А., доктор історичних наук, старший науковий співробітник

Національний заповідник «Києво-Печерська лавра»;

Шевчук А. В., доктор історичних наук, доцент

Державний університет «Житомирська політехніка»;

Клинова-Дацюк Г., кандидат історичних наук, доцент

Національний університет водного господарства та природокористування.

М 32. Матеріали П'ятого Всеукраїнського науково-методичного семінару «Методика використання історичних джерел в процесі підготовки і написання наукових робіт здобувачами вищої освіти»: Збірник наукових праць. Вип. 4. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025. 143 с.

Збірник сформовано за матеріалами П'ятого Всеукраїнського науково-методичного онлайн-семінару «Методика використання історичних джерел в процесі підготовки і написання наукових робіт здобувачами вищої освіти» (27.03.2025). У збірнику вміщено наукові розвідки викладачів та здобувачів вищої освіти факультету історії, права та публічного управління Житомирського державного університету імені Івана Франка, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Сумського державного університету, Ізмаїльського державного гуманітарного університету, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка та інших вищих навчальних закладів, присвячені проблемам методології історичних досліджень та методики викладання історії.

УДК 378.147:[001.89+94]

Відповідальність за правильність фактів і посилань, наведених у матеріалах, несуть їх автори.

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025

© Колектив авторів, 2025

ЗМІСТ

Маркевич Оксана. Фонд Волинського губернського землеміра: джерело наукових досліджень та формування джерелознавчої компетентності.....	6
Скакальська Ірина. Джерелознавчі методи роботи з мемуарами....	9
Вдовіна Олена. Порівняльний аналіз підходів до формування науково-дослідницьких компетентностей у студентів України та країн ЄС.....	13
Дроздов Віктор. Методи кількісного аналізу та візуалізації даних у роботі історика (на прикладі дослідження перейменувань вулиць Львова в 1940-х рр.).....	16
Мутовкіна Олена. Гейші у дзеркалі історичних джерел: аналіз японських хронік, мемуарів та мистецьких творів (XVII–XIX ст.).....	19
Кучер Анастасія. Методика використання джерел особистого походження при вивченні радянського партизанського руху на Вінниччині у 1941 – 1944 рр.....	23
Гончар Аліна. Сучасні підходи до аналізу документів періоду Гетьманщини 1648-1764 року.....	26
Власюк Ігор. Відображення соціальних проблем неповнолітніх 1950-х – 1970-х рр. у документах Державного архіву Житомирської області.....	29
Уманець Дарина. Е-архіви та онлайн-ресурси: нові можливості для історичних досліджень.....	31
Хададова Марина. Українські археологічні видання 1930-1960-років як історичні джерела.....	35
Цецик Ярослав. Відображення діяльності органів місцевого самоврядування на Волині з забезпечення населення продовольством під час Першої світової війни в архівних документах.....	38
Герасименко Олександр. Журнал «Перець» як історичне джерело радянського повсякдення.....	40
Бабій Людмила. Джерельна база дослідження повсякденного життя села на Вінниччині в умовах румунської окупації в роки Другої світової війни.....	44
Фесенко Іван. «Довга телеграма» Джорджа Ф. Кеннана (26 лютого 1946 р.) як джерело дослідження зовнішньої політики США.....	45
Кобута Степан, Зобків Діана. Кримінальні справи НКВС проти українських галицьких адвокатів як джерело до вивчення біографій і громадської діяльності діячів.	49
Дубина Мирослава. Тенденції розвитку освіти в радянській Україні наприкінці 1920-1930 рр. крізь призму сучасних шкільних підручників.....	52
Мельничук Олег. Мюнхенська змова у спогадах Едварда Бенеша....	54

Vasylyshyna Nataliia. Research skills as a compulsory condition for a successful academic writing of university learners.....	58
Коломієць Тетяна. Наративний підхід у доказовій медицині та медичній освіті.....	61
Тарасов Олексій. Цивілізаційний підхід в українській історичній науці.....	63
Гончаренко Анатолій. Американська історіографія політики США на Паризькій мирній конференції 1919–1920 рр.....	66
Гуцало Людмила, Гнатюк Ярослав. Протистояння ОВД та НАТО в контексті «холодної війни». історіографія проблеми.....	69
Власюк Микола. Закарпаття у складі Чехословаччини в 1920-1930-х рр.: сучасна українська історіографія проблеми дослідження.....	72
Майстренко Віталій. Благодійність в сучасному українському суспільстві: історіографія проблеми.	75
Нагорний Максим. Діяльність міжнародного комітету Червоного Хреста в роки Першої світової війни 1914-1918рр: історіографія проблеми.....	77
Хойда Анастасія. Вплив Реформації на суспільно-політичні процеси в європейських країнах у XVI ст.: огляд сучасної історіографії проблеми.....	79
Поліщук Юлія. Доба Просвітництва в сучасній українській історіографії.....	82
Тимошук Віталій. Вивчення проблематики Громадянської війни в США (1861-1865 рр.) в новітніх українських дослідженнях.....	84
Паращук Олег. Польсько–українські відносини 1917 – 1921 рр. в польській історіографії.....	86
Башинський Артем. Релігійний чинник в етнічних чистках в Боснії та Герцоговині в 1992-1995 рр.: історіографія проблеми.....	89
Грибчук Дмитро. Депортаційна політика сталінського режиму: історіографія проблеми.	91
Назарчук Дмитро. Національна політика в СРСР в роки «перебудови» (1985-1991 рр.): огляд сучасної історіографії проблеми.....	94
Хлапонін Дмитро. Джерела до історії чеського національного відродження другої половини XVIII - середини XIX ст.....	96
Неприцький Олександр. Періодизація євроінтеграційного шляху України в польських та українських джерелах.....	100
Каліберда Дмитро. Ставлення радянської влади до духовенства у 1950-1960-х роках: джерелознавчий аспект.....	102
Біднік Анна. Опубліковані спогади учасниць ОУН-УПА як джерело до вивчення жіночого досвіду війни.....	106
Маляров Микола. Військова реформа Сербія Тулія.....	109
Стародубець Галина, Шевчук Назар. Костянтин Багрянородний – імператор і мислитель Візантійської імперії.....	111

Миколюк Ганна. Східні робітники: між особистою трагедією та колективною пам'яттю.....	114
Зав'язун Ілона. Антитоталітарна символіка в міському просторі Праги.....	117
Гусаківський Ярослав. Українська еміграція кінця ХІХ – першої чверті ХХІ ст.: історична ретроспектива.....	120
Семененко Артем. Особливості використання різних видів дискусій під час вивчення історії у закладах фахової передвищої освіти.....	123
Сисак Крістіна Інноваційні методи на уроках історії.....	126
Гуков Дмитро. Інтеграція історичних симуляторів в процес навчання.....	129
Кравченко А. Формування сучасного іміджу бібліотеки закладу вищої освіти.....	132
Кішлар Василь. Римські амфори в ареалі черняхівської культури...	136
Голуб Анастасія. Культурологічні тенденції університетів Середньовіччя на території Північної Італії.....	138
Костюк Станіслав. Українські соціалісти про характер української держави П. Скоропадського (на основі спогадів).....	140

3. Utilize Task Lists for Each Time Block. For each designated time block, students should prepare a task list. This approach aids in maintaining focus and prioritizing essential tasks.

4. Refrain from Multitasking. Concentrate on completing one task at a time before moving on to the next. Multitasking often leads to decreased productivity and can create stress when significant accomplishments are not achieved (Andrews, J., Higson, H., 2021).

To conclude, academic achievement across all educational tiers necessitates research abilities that can convert any subject into comprehensive, coherent, logical, and credible reports, regardless of whether the research is quantitative or qualitative. The strategies presented in this article have the potential to enhance students' research skills significantly, provided they are actively applied. This enhancement will not only elevate research capabilities but also foster improvements in related skills such as comprehension, analysis, and the ability to synthesize information.

Furthermore, students will gain proficiency in project management, time management, and reference management tools, which are beneficial in various aspects of their professional endeavors.

REFERENCES:

1. Andrews, J., Higson, H. (2021). Graduate employability, 'soft skills' versus 'hard' business knowledge: A European study. *Higher Education in Europe*, 33(4), 411-422. doi: 10.1080/03797720802522627.

2. Future-Proofing Careers: Essential Skills for the Digital Age (2024). URL: <https://www.learnerbubble.com/future-proofing-careers-essential-skills>.

3. Nosovets, N., Piskun, O., & Rekun, O. (2021). Theoretical research of the concept "teacher's self skills". *Bulletin of the National University "Chernihiv Collegium" Named After T.G. Shevchenko*, 14-15(170-171), 32-36. doi: 10.5281/zenodo.5938997.

Коломієць Тетяна,
доцент кафедри мовної підготовки
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

НАРАТИВНИЙ ПІДХІД У ДОКАЗОВІЙ МЕДИЦИНІ ТА МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

Сучасна медицина базується на принципах доказовості, що передбачає використання найкращих наукових даних для ухвалення клінічних рішень. Однак традиційний біомедичний підхід не завжди враховує індивідуальні особливості пацієнтів, їхній життєвий досвід та суб'єктивне сприйняття

хвороби. У цьому контексті наративний підхід стає важливим доповненням до доказової медицини, сприяючи гуманізації медичної практики та освіти.

Наративна медицина передбачає використання історій пацієнтів, їхніх переживань та досвіду у процесі діагностики, лікування та реабілітації. Вона ґрунтується на активному слуханні, емпатії та глибокому аналізі особистих історій пацієнтів. Інтеграція наративного підходу в доказову медицину та медичну освіту дозволяє майбутнім лікарям краще розуміти потреби пацієнтів, покращувати комунікацію та приймати більш обґрунтовані рішення.

Доказова медицина традиційно базується на систематичних оглядах, метааналізах та рандомізованих контрольованих дослідженнях. Водночас, вона має певні обмеження, оскільки стандартизовані методи досліджень не завжди враховують особливості кожного окремого пацієнта. Саме тут наративний підхід відіграє важливу роль, оскільки дозволяє враховувати індивідуальні аспекти перебігу хвороби.

Історії пацієнтів можуть бути корисними для кращого розуміння симптоматики, особливостей перебігу захворювання та ефективності лікування. Наприклад, у випадку хронічних захворювань, таких як цукровий діабет чи бронхіальна астма, досвід пацієнтів щодо контролю симптомів, дотримання терапії та впливу хвороби на якість життя може суттєво впливати на підбір оптимального лікування.

Методи збору наративних даних включають клінічні інтерв'ю, аналіз історій хвороби, пацієнтські щоденники, а також спеціалізовані опитування. Після збору даних вони можуть бути проаналізовані за допомогою методів тематичного аналізу, дискурс-аналізу або феноменологічного підходу. У сучасній практиці для обробки великих обсягів наративних даних застосовуються спеціалізовані програми, такі як NVivo та MAXQDA, а також штучний інтелект для автоматичного аналізу текстових даних.

Медична освіта зазвичай фокусується на вивченні патофізіології, фармакології та стандартних клінічних протоколів. Однак для підготовки висококваліфікованих фахівців важливо навчати їх сприймати пацієнта як особистість, а не лише як клінічний випадок. Саме тут наративний підхід стає ефективним інструментом для розвитку комунікативних навичок, клінічного мислення та емпатії.

Одним із ключових методів інтеграції наративного підходу в медичну освіту є використання пацієнтських історій (case study) у навчальному процесі. Це можуть бути реальні випадки з лікарської практики, відеоінтерв'ю з пацієнтами або навіть спеціальні симуляційні тренінги, де студенти взаємодіють із акторами, які імітують різні клінічні сценарії.

Крім того, у закладах вищої освіти можуть застосовуватися методи рефлексивного письма, коли студенти аналізують власний досвід взаємодії з пацієнтами або описують ситуації, що викликали у них етичні чи професійні дилеми. Такий підхід сприяє формуванню самосвідомості та професійної відповідальності.

Наративний підхід також може бути корисним у навчанні лікарів-інтернів та ординаторів, допомагаючи їм краще розуміти пацієнтів та вдосконалювати навички спілкування. Наприклад, у психіатрії та паліативній медицині особливо важливо враховувати психологічний стан пацієнта, його страхи та очікування.

Попри очевидні переваги, наративний підхід має певні виклики. Одним із них є суб'єктивність наративних даних, що може впливати на їхню достовірність та відтворюваність. Крім того, аналіз великої кількості текстової інформації потребує значних ресурсів та часу.

Іншим викликом є поєднання наративного підходу з традиційними методами доказової медицини. Деякі дослідники вважають, що наративні дані є надто суб'єктивними та не можуть використовуватися для ухвалення клінічних рішень. Однак у сучасній практиці ці два підходи все частіше доповнюють один одного, дозволяючи лікарям приймати більш обґрунтовані та пацієнтоорієнтовані рішення.

Перспективи розвитку наративного підходу в медицині пов'язані з використанням цифрових технологій. Штучний інтелект та машинне навчання можуть допомагати аналізувати великі масиви наративних даних, знаходити закономірності та формувати рекомендації для лікарів. Також можливим є подальший розвиток міждисциплінарних досліджень, що поєднують медицину, психологію, соціологію та лінгвістику.

Висновки

Наративний підхід є важливим доповненням до доказової медицини, оскільки дозволяє враховувати унікальний досвід пацієнтів, покращує клінічну практику та сприяє гуманізації медичної освіти. Використання наративних даних допомагає лікарям краще розуміти пацієнтів, адаптувати лікувальні стратегії та підвищувати ефективність медичної допомоги.

У сфері медичної освіти наративний підхід сприяє розвитку комунікативних навичок, емпатії та клінічного мислення. Незважаючи на певні виклики, майбутнє цього підходу виглядає перспективним завдяки технологічним інноваціям та міждисциплінарним дослідженням.

Отже, інтеграція наративного підходу в доказову медицину та навчальні програми медичних закладів вищої освіти сприятиме не лише підвищенню якості лікування, а й підготовці лікарів, орієнтованих на потреби пацієнтів та гуманістичні цінності медицини.

Тарасов Олексій,
здобувач III курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
історичного факультету Житомирського державного університету
імені Івана Франка
(Науковий керівник: к. і., н., доц. **О. В. Маркевич**)

Наукове видання

**МАТЕРІАЛИ
П'ЯТОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО СЕМІНАРУ
«МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ
В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ І НАПИСАННЯ НАУКОВИХ РОБІТ
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

Збірник наукових праць

Випуск 4

Відповідальний за випуск: Галина Стародубець